

socialmedicinsk tidskrift

Fyrtifemte årgången juni 1968 häfte 6

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare

Axel Gisslén, biträdande redaktör

Brita Bahrton, redaktionssekreterare

Vetenskaplig redaktion:

Ragnar Berfenstam, professor i socialmedicin, Uppsala

Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Umeå

Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg

Gunnar Inghe, professor i socialmedicin, Stockholm

Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg

Gunnar Lindgren, professor i socialmedicin, Lund

Industrivägen 13, Solna. Tfn 08/83 20 83

Postadress: Fack, 104 01 Stockholm 60

Postgiro 11 79

Kunskap om hjälpbehov

I vårt land har det länge varit en oomtvistlig princip att alla **vårdsökande** skall ha bästa möjliga vård utan privatekonomiska hänsyn. Frågan om samhällets ansvar har här förskjutits till en annan nivå: hur skall man kunna ge alla **vårdbehövande** den bästa möjliga vård? Vi har blivit alltmer klara över att det tvärtemot ordspråket icke bara är hälsan som tiger still. För vissa bl.a. psykiskt sjuka kan i själva sjukdomen ligga spärrar för att söka läkare. För många sjuka och handikappade skapar sjukdomen isolering och andra sociala komplikationer — vilket i sin tur bl.a. gör dem dåligt informerade om de vårdmöjligheter samhället faktiskt ställer till buds.

Resultatet av tre stora undersökningar, som publiceras i detta nummer av SMT understryker vikten av en sådan **uppsökande** verksamhet för att få en rättvis och rationell fördelning av vårdresurserna.

Gunnar Inghe och Inga-Maj Juhlin har i en riksomfattande inventering undersökt hur många svenskar i yngre åldrar som p.g.a. handikapp behöver särskilda bostäder och särskild personlig service för att kunna föra ett självständigt liv. Det rör sig om ca 1000–2000 personer i åldrarna 16–40 år. Graden av deras handikapp belyses av att 3/4 behöver hjälp med den personliga hygien och 3/4 har behov av rullstol.

Samhällsstödet för dessa handikappade är i många avseenden bristfälligt. Endast ett fåtal förfogar över moderna invalidbostäder. Anhöriga får i stor

utsträckning klara den vårdinsats, som fortlöpande kräves, utan hemsamariter eller liknande service från samhällets sida. Tillgången till de sociala och medicinska resurserna, ägnade att kompensera ett handikapp är bl.a. påfallande geografiskt ojämnt fördelade, varvid mycket tyder på att lokala social-politiska förhållanden ofta spelar en stor roll.

Inghe-Juhlin poängterar också att deras handikappgrupp utmärkes av brist på möjligheter till meningsfull yrkesmässig sysselsättning — och bakom detta också en påfallande underutbildning. Samma fynd återkommer i Jan Lagergrens material av rörelsehindrade barn från ett landstingsområde. Det är en undersökning som ger en modell för att beräkna behovet av en habiliteringsinstitution. Den pekar samtidigt på behovet av ökade resurser inom förskolans och särskolans ram för dessa rörelsehindrade barn.

Nils-Arne Siegwans undersökning behandlar en viktig grupp av äldre handikappade — individer med resttillstånd efter hjärnblödning eller blodpropp i hjärnan. Behovet av bättre upplysning om hjälpmedel för handikappade och av åtgärder för sanering av olämpliga bostadsförhållanden är några av de frågor som belyses av denna inventering.

Undersökningarnas resultat kan i första hand synas vara av intresse för politiker och administratörer som har direkt ansvar för organisationen av vårdresurserna. Men också läkare, sjuksköterskor och socialarbetare behöver denna typ av material i sitt viktiga arbete som påtryckningsgrupper. Där dessa ting icke är tillfredsställande ordnade, kan man peka på att det finns ställen där det är bättre. Och där sakernas tillstånd är rimligt tillfredsställande kan man få motiv att arbeta för liknande undersökningar på andra områden.

Personligen tycker jag att undersökningsresultaten aktualiserar behovet av institutioner för fortlöpande socialmedicinsk utredningsverksamhet på det landstingskommunala planet. Utan sådana kan det bli onödigt svårt att göra rimligt medvetna och rationella prioriteringar beträffande fördelningen av våra vårdresurser.

Modern svensk psykiatri

Under våren 1968 har ett stort samlingsverk om Modern svensk psykiatri utkommit av trycket. De medverkande författarna utgör en imponerande mönstring av svenska psykiatriker i framskjuten ställning. Boken presenterar deras olika aktiviteter, deras syn på psykiatrin — och också deras syn på varandra.

Det har synts oss lämpligt att låta recensionen av detta arbete vidgas till att också innefatta ett försök till en bedömning av den svenska psykiatrins position av i dag. Med ovanstående bakgrund har det därvid varit av intresse att överlämna pennan till någon utanför "the establishment" i svensk psykiatri.

Professor Asser Stenbäck, som är finsk psykiater med goda tillfällen till insyn i svensk psykiatri, har åtagit sig uppdraget, vilket vi är mycket tack-samma för.

C G W